

Титова В. С. Современные характеристики бренда «Украина».

Рассмотрены и проанализированы украинские государственные программы по продвижению бренда государства за рубежом. Выявлено слабые и сильные стороны данных документов. Обобщены исследования относительно восприятия Украины за рубежом. Приведены данные различных международных рейтингов, измеряющих узнаваемость государства в мире. Перечислены неприбыльные общественные организации, которые способствуют распространению бренда «Украина» за рубежом. Рассмотрены расходы из государственного бюджета на продвижение бренда «Украина» на внешней арене на протяжении нескольких лет. Выявлены основные характеристики бренда «Украина».

Ключевые слова: бренд государства, бренд «Украина», брендинг государства, рейтинг брендов государств.

Titova V. Characteristics of brand «Ukraine».

In modern world state brand is one of the most important characteristics. This is caused by rise and expansion of globalization processes. Modern states have to compete for consumers, tourists, investments etc. with each other in the international arena.

Today Ukraine makes only first steps towards developing its own brand. In the last few years, internal interest in Ukrainian brand have considerably increased. First of all, this is related to Euro-2012 having been held in Ukraine. Now, after Ukrainian events during the winter of 2013–2014, Ukraine has a chance to form a successful brand of the country. It is important to examine the current state of the brand «Ukraine» to further develop the concept of branding.

For this purpose, we examine Ukrainian state programs for promotion of the state brand abroad. We identify strengths and weaknesses of these programs. We also summarize research on the perception of Ukraine abroad. The present research includes data from various international rankings measuring recognition of a state in the world. Here we provide a list of nonprofit organizations that promote the brand «Ukraine» abroad. Additionally, we estimate the funds spent from the state budget on promotion of the brand «Ukraine» in the international arena during the last several years.

On this basis, we identify the main characteristics of the brand «Ukraine».

Key words: brand «Ukraine», state branding, ranking state brands.

Надійшла до редколегії: 6.04.2014

УДК 352:330.34

В. В. Лелеко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Проаналізовано особливості переходу України до сталого розвитку. Окреслено нормативно-правову регулятивну базу України в даному питанні, а саме: локальні – галузеві рішення, що ставлять локальні цілі та завдання в масштабах однієї галузі; інфраструктурні рішення загальнодержавного рівня та системні рішення за цільовими програмами, що визначають напрями реалізації цілей сталого розвитку на загальному або регіональному рівнях.

Наголошено на особливій значущості в контексті переходу України до сталого розвитку курсу на децентралізацію системи державного управління та надання місцевим органам влади більше прав і повноважень з урахуванням відповідальності за їх виконання.

Проаналізовано проблемні моменти функціонування місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування і запропоновано шляхи подолання цих протиріч.

Ключові слова: сталий розвиток, місцеве самоврядування, «центр»-«регіон», децентралізація.

Для початку третього тисячоліття характерно масштабне переосмислення суспільством перспектив і можливостей людства, глобалізацією суспільно-політичних, культурних та економічних процесів. Постіндустріальна модель розвитку стала поштовхом для формування нової цивілізаційної парадигми, якою і стала концепція сталого розвитку суспільства.

Проблема сталого розвитку – одна з найбільш актуальних у сучасному світі. Нею опікуються світові лідери, їй присвячені сотні урядових і міжурядових програм, вона вже багато років стоїть у порядку денному найвпливовіших міжнародних організацій.

Ступінь наукової розробленості. Теоретичні основи сталого розвитку суспільства

у своїх працях досліджували як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, а саме: А.М.Балашов, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов, В.С. Міщенко, Л.Б. Шостак, В.Я. Шевчук, З.В. Герасимчук, Т.В.Голікова, В.П. Прадун, Л.Г. Мельник, М.К. Шапочка, А.Г. Тихонов, Н.В. Гребенюк та ін.

Методології побудови системи державного управління, у тому числі й регіональним розвитком, присвятили свої фундаментальні праці В.Б. Авер'янов, Б.І. Адамов, О.Ю. Амосов, Г.В. Атаманчук, В.М. Бабаєв, В.Д. Бакуменко, С.О. Біла, Т.О. Безверхнюк, М.В.Гаман, В.В. Дорофієнко, А.О. Дегтяр, Ю.О. Чернецький, Ф.І. Шамхалов, Ю.П. Шаров та інші відомі вчені.

Об'єктом аналізу є концепція сталого розвитку як альтернативна модель керування в третьому тисячолітті.

Предмет дослідження – реалізація, сучасний стан і перспективи сталого політичного розвитку України.

Мета статті – визначення тенденцій впровадження, особливостей реалізації та аналіз перспектив сталого розвитку України.

Методами дослідження було обрано методи аналізу та синтезу, філософські методи пізнання, зокрема принципи розвитку, історизму, детермінізму. Також було застосовано і загальнонаукові засади й підходи, серед яких провідне місце посідають методи компаративного аналізу, емпіричного узагальнення, моделювання та абстрагування.

Сталий розвиток є об'єктивним і керованим процесом, головну роль у якому відіграє держава, яка має гарантувати безпеку в політичній, економічній, соціальній, оборонній та екологічній сферах. Однією із основних форм здійснення державою своїх функцій є забезпечення юридичних гарантій.

Історично так склалося, що становлення України як незалежної держави збіглося із прийняттям світовим співтовариством Концепції сталого розвитку. Україна задекларувала своє бажання перейти на шлях сталого розвитку в 1992 р. у Ріо-де-Жанейро [10].

Перехід України на шлях сталого розвитку обумовлений не лише об'єктивними факторами, але і наявністю низки організаційно-правових підстав. Це – офіційне приєднання України до Рамкового документу ООН «Порядок денний на XXI століття», підписання нашою державою ряду міжнародних договорів, які зобов'язують уряд вести країну шляхом сталого розвитку. Є численні напрацювання вітчизняних науковців з проблем упровадження сталого розвитку, наявний досвід застосування метрики вимірювання сталого розвитку (МВСП) на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Світове співтовариство, відповідно до рішення ООН, також багато приділяє уваги для започаткування сталого розвитку України. Особливе місце належить міжнародному проекту «Програма сприяння сталому розвитку в Україні», реалізацію якого розпочали наприкінці 1994 р. за ініціативи Програми розвитку ООН та Агенції США з міжнародного розвитку [10].

Головні сфери діяльності ПРООН (Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй) в Україні зосереджено на демократичному врядуванні, подоланні бідності, енергетиці та довкіллі, гарантуванні сталого середовища, що повністю відповідає Принципам у Декларації Ріо-де-Жанейро [8].

У Програмі ПРООН передбачено забезпечення балансу між упровадженням заходів щодо розробки політико-правових документів, аналітично-дорадчою діяльністю, заходами з поліпшення можливостей національних партнерів та окремими пілотними проектами [22, с. 93].

В Україні є значні напрацювання в цьому відношенні. Так, станом на кінець 2010 р. нормативно-правова база інтернет-порталу «Урядовий портал» налічує понад 26820 розпоряджень, наказів, постанов. Послідовна систематизація й аналіз чинної нормативно-правової бази органів державної влади дає можливість визначити особливості сталого розвитку України, цілі, завдання і теоретичні моделі, які знайшли своє відображення у відповідних постановах Верховної Ради України, указах Президента України та урядових актах, прийнятих для реалізації

на регіональних, загальнодержавному та міжнародному рівнях [10].

В аспекті сталого розвитку держави зміст цих законів і актів нормативно-правової бази слід розглядати, на наш погляд, щодо їх ефективної реалізації. Науковці пропонують умовно їх поділити на три основні групи рішень, а саме:

- 1) локальні – галузеві рішення, що ставлять локальні цілі та завдання в масштабах однієї або кількох сумісних галузей у контексті сталого розвитку України;
- 2) інфраструктурні рішення загальнодержавного рівня, що створюють необхідні збалансовані умови й можливості для реалізації цілей й завдань сталого розвитку;
- 3) системні рішення за цільовими програмами, що визначають напрями реалізації цілей і завдань сталого розвитку на загальному або регіональному рівнях [10].

Прикладом локального галузевого і міжгалузевого сталого розвитку є розробка цільових програм розвитку. Таких програм реалізують більше 250. Можна виділити Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної програми забезпечення сталого розвитку регіону видобування та первинної переробки уранової сировини на 2006–2030 роки».

Значний масив нормативно-правових актів спрямований на регулювання на загальнодержавному рівні інфраструктурних проблем, а саме:

- 1) Закони «Про ратифікацію Угоди про відновлення Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» і багато інших;

- 2) укази Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості в діяльності органів державної влади», «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», «Про невідкладні заходи щодо розширення мережі національних природних парків», «Про розширення мережі та територій національних природних парків та інших природно-заповідних об'єктів» і т.д.;

- 3) постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади», «Про затвердження Порядку залучення громадян до формування та реалізації державної політики», «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади» тощо;

- 4) постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року», «Державна цільова програма розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки», «Про затвердження Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами», «Про затвердження Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами», «Концепція реалізації державної політики з нормативного забезпечення будівництва в Україні на період до 2015 року», «Концепція Закону України «Про території перспективного розвитку», «Концепція Державної програми забезпечення технологічної безпеки в основних галузях економіки», «Концепція Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року» та багато інших.

Виходячи із сутності концепції сталого розвитку та державної політики України, стратегічні інтереси сталого розвитку України полягають у забезпеченні стабільного соціально-економічного зростання з урахуванням сприятливого стану навколишнього природного середовища і раціонального використання, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу [7, с. 45].

Національні пріоритети сталого розвитку реалізують через розробку й реалізацію сукупності взаємопов'язаних стратегій (економічної, екологічної і соціальної) розвитку суспільства; формування механізмів інтеграції екологічної

компоненти у стратегію соціально-економічного розвитку; створення системи збалансованого керування розвитком суспільства, що стимулюватиме охорону довкілля та відновлення його природних властивостей, забезпечить належне регулювання використання природних ресурсів і розвиток продуктивних сил держави; врахування в процесі реалізації основних цілей сталого розвитку можливостей і потреб регіонів України, різних верств населення, національних меншин і етнічних груп, залучення громадськості для вироблення планів дій щодо охорони навколишнього природного середовища; уведення інтегральних індикаторів сталого розвитку [1].

Під час переходу до сталого розвитку пріоритетним завданням державної регіональної політики в Україні стало, згідно з Концепцією сталого розвитку населених пунктів, сприяння гармонійному, збалансованому розвитку територій, мінімізації диспропорцій соціально-економічного розвитку та забезпечення гідного рівня життя для людини, незалежно від місця її проживання. Одним зі шляхів реалізації цих завдань визнано курс на децентралізацію системи державного управління та надання місцевим органам влади більше прав та повноважень (з урахуванням відповідальності за їх виконання) [2].

Недосконалість і суперечливість ситуації, що склалася на сьогодні в Україні в системі державного управління регіональним розвитком, потребує чіткого визначення конституційних, адміністративно-правових й адміністративно-територіальних чинників її реформування, тобто йдеться про застосування комплексного підходу та системних дій щодо вирішення цієї нагальної проблеми.

На даний час в Україні конституційно закріплено дві різні за своєю юридичною природою системи влади на місцях: місцеві державні адміністрації (які є місцевими органами виконавчої влади) та місцеве самоврядування (публічна влада територіальних громад). На практиці реалізація їх функцій і повноважень і досі законодавчо не упорядковано, що зумовлює велику кількість проблем і конфліктних ситуацій, які в основному виникають на місцевому рівні.

Виникнення таких конфліктних ситуацій потребує цілеспрямованого та системного пошуку шляхів їх усунення з урахуванням дотримання стратегічних цілей суспільного розвитку, передусім – забезпечення єдності нації та територіальної цілісності країни. Тому пошук шляхів подолання конфліктних ситуацій у системі місцевого самоврядування є першочерговим завданням на шляху зміцнення єдності держави.

Для системи державного управління наявність конфліктних ситуацій у площині: «центр» – «регіон» – «місцеве самоврядування» вкрай негативно відображається на усіх складниках як регіонального, так і загальнонаціонального розвитку. Переважна більшість науковців, які досліджують цю проблематику, наголошують, що проблема незахищеності прав громадян, конфліктності між органами влади та слабкості місцевого самоврядування не може бути вирішена «косметичними» заходами (наприклад, за рахунок кадрових призначень чи адміністративних рішень) [8].

Аналізуючи причини й різні аспекти проявів конфліктних ситуацій, що виникали в Україні в процесі взаємодії суб'єктів «центр» – «регіон» – «місцеве самоврядування», дослідники піддають критиці «надмірну централізацію» владних повноважень, фінансових, матеріальних та інших ресурсів у процесі реалізації завдань регіонального розвитку; конституційно-правово невизначеність територіальної основи місцевого самоврядування; укорінену практику дублювання повноважень органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування тощо. На думку експертів, центром, суб'єктом конкретного планування на будь-якій території має бути місцева громада, яка сама планує власний розвиток.

Практика регіонального розвитку в Україні постійно надає матеріал для теоретичних досліджень у сфері взаємодії суб'єктів «центр» – «регіон» – «місцеве самоврядування». Мають місце конфлікти між органами різного територіального рівня, різних гілок влади та різного виду публічної влади (центр – регіон – населений пункт; орган законодавчої влади – Президент України, органи виконавчої влади;

органи виконавчої влади – органи місцевого самоврядування; представницькі органи місцевого самоврядування – їх виконавчі органи), які часто протистоять один одному і т.д.

Основою системи відносин і протиріч, без сумніву, є взаємодія «центр» – «регіон». Протиріччя, що виникають на цьому рівні, переростають у конфліктні ситуації, дестабілізують політичну ситуацію в країні та паралізують дієвість усієї вертикалі влади в Україні. Найчастіше спостерігається відсутність рівноправних, партнерських відносин між центром і регіонами, намагання центру зберегти управлінську вертикаль, поширення практики втручання органів державної влади у сферу компетенції місцевого самоврядування, у тому числі й за допомогою методів «ручного керування», протиріччя між офіційно проголошеними державою пріоритетами соціально-економічного розвитку та власними інтересами регіонів з огляду на нагальні потреби населення; зосередженість органів влади регіонального рівня переважно на політичних проблемах; наявність у регіонах конфліктів і стереотипів у соціогуманітарній сфері [7]

Зазначені протиріччя між центром та регіонами здебільшого притаманні й місцевому рівню, проявляючись у протистоянні між виконавчою владою на місцях та органами місцевого самоврядування. Аналізуючи сучасний стан й основні причини неефективності діяльності інститутів публічної влади на місцях, підгрунтя виникнення конфліктів на рівні «місцеве самоврядування» – «регіон», слід визнати, що найбільшого поширення в Україні набули:

1) інституційний конфлікт між органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями;

2) втручання виконавчої влади у сферу діяльності місцевого самоврядування;

3) політизація місцевих рад і неможливість районним та обласним радам самостійно реалізовувати місцеву політику через відсутність права створювати виконавчі комітети;

4) нерівномірність представництва районів і міст в обласних радах унаслідок пропорційної системи виборів, а отже, і необ'єктивне відображення електоральних симпатій мешканців районів і міст під час формування складу обласної ради;

5) відсутність реальних механізмів забезпечення активної участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування (насамперед через відсутність у них дієвих механізмів контролю результатів діяльності органів місцевого самоврядування);

6) недосконалість міжбюджетних відносин і відсутність гарантованих і стабільних джерел формування доходів місцевих бюджетів, що є причиною загострення конфліктних ситуацій у процесі отримання необхідних фінансових ресурсів на потреби місцевого розвитку, а також у ході розпорядження ними (зокрема, на рівні: місцеві адміністрації – органи місцевого самоврядування);

7) низький рівень кадрового потенціалу органів місцевого самоврядування і їх слабка організаційна спроможність вирішувати нагальні питання місцевого значення, надавати населенню публічні послуги.

В основі безлічі конфліктних ситуацій – невирішені питання розподілу повноважень у сфері фінансів, праві розпорядження бюджетними коштами та джерелами їх наповнення на рівні «центр» – «регіон» – «територіальна громада». Держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль за законним, доцільним, економічним, ефективним витрачанням коштів та належним їх обліком (ст. 62 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») [8].

З урахуванням вищезазначеного можна констатувати, що в сучасній Україні місцеве самоврядування регіонального рівня як інститут публічної влади, на жаль, відіграє лише роль «статиста» при місцевих державних адміністраціях, а його діяльність здебільшого зведена до схвалення проектів рішень, попередньо підготовлених адміністраціями.

Отже, перед сучасною системою державного управління регіональним розвитком для його ефективного функціонування та вирішення конфліктних ситуацій на рівні «центр» – «регіон» – «місцеве самоврядування» (громада) постає

низка завдань, пов'язаних із запровадженням комплексу реформ:

1. Економічним підґрунтям для вирішення конфліктних ситуацій на рівні «центр» – «регіон» – «місцеве самоврядування» (громада) мають стати:

- створення на місцях реальної фінансової бази для розвитку територіальних громад;

- удосконалення системи міжбюджетних відносин (у тому числі через зміцнення податкової бази формування місцевих бюджетів);

- переорієнтація пріоритетів державної фінансової політики на потреби місцевого розвитку;

- законодавче визначення розмежування державної та комунальної власності, статусу об'єктів комунальної власності та спільної власності територіальних громад.

2. Ліквідація конфліктних ситуацій на рівні дієвості публічної влади вимагає чіткого визначення статусу «громада» (і як певної спільноти жителів, мешканців, громадян та одночасно як відповідної адміністративно–територіальної одиниці). Це потребує:

- чіткого визначення концептуальних засад, обґрунтованості та визначеної послідовності практичних заходів на кожному з етапів впровадження реформи місцевого самоврядування;

- законодавче прийняття Концепції реформування адміністративно–територіального устрою України;

- законодавче унормування статусу громади;

- зміни патерналістського ставлення до громади на всіх рівнях державного управління на розуміння громади як дієвої первинної структурної одиниці системи публічної влади в Україні та основи розбудови громадянського, демократичного суспільства.

Таким чином, узгодження інтересів держави, регіональної влади й місцевого самоврядування для забезпечення стабільного стійкого розвитку може відбутися тільки за їх координування, збалансування, комплексного підходу до вирішення всіх протиріч, що назріли в соціально–економічній, бюджетній, політичній сферах. Лише в такому випадку остаточний перехід України до сталого розвитку стане не просто стратегічною ціллю, а суспільно-політичною реальністю.

Бібліографічні посилання

1. Адміністративно-територіальний устрій України: проблемні питання та можливі шляхи їх вирішення [Текст] : монографія / С.О. Сивоконь [та ін.] ; під заг. ред. В.Г. Яцуби; Секретаріат Кабінету Міністрів Україн-ни. – К. : Б.в., 2003. – 322 с.

2. Адміністративно-територіальний устрій та сталий розвиток регіону (кон-цептуальні основи та методологія) [Текст] : монографія / В.Д. Бабаєв [та ін.] – Харків : НТУ «ХП», 2006. – 316 с.

3. Багров Н.В. Региональная геополитика устойчивого развития [Текст] / Н. Багров. – К. : Лыбидь, 2002. – 256 с.

4. Балашов А.М. Регіональне управління в контексті суспільного розвитку України [Текст]: монографія / А.М. Балашов. – Запоріжжя : КПУ, 2009. – 257 с.

5. Балашов А.М. Методологічні проблеми управління стійким розвитком [Електронний ресурс] / А.М. Балашов. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/e-journals/tppd/2008-2/index.html> – Заголовок з екрану.

6. Дорогунцов С. Сталий розвиток – цивілізаційний діалог природи і культури [Текст] / С. Дорогунцов, О. Ральчук // Вісн. НАН України. – 2001. – № 10. – С. 17.

7. Державне управління регіональним розвитком України: монографія [Текст] / за заг. ред. В.С. Воротіна, Я.А. Жаліла. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.

8. Держава та регіони: від патерналізму до партнерства [Текст] : аналіт. доп. / С. О. Біла [та ін.] ; за ред. С. О. Білої. – К. : НІСД, 2010. – 64 с.

9. Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи вирішення [Текст] : матеріали міжнар. практ. конф., 1–2 жовтня 2010 р., / за заг. ред. О.Ю. Бобровської. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2010. – 240 с.

Якимчук О.К. Сталий розвиток: проблеми законодавчого забезпечення в Україні [Електронний ресурс] / О.К. Якимчук. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/483> – Заголовок з екрану.

Лелеко В.В. Проблемы и перспективы устойчивого развития Украины: политический аспект

Проанализированы особенности перехода Украины к устойчивому развитию. Очерчена правовая база Украины в этом вопросе, а именно: локальные отраслевые решения, которые ставят локальные цели и задания в масштабах одной отрасли; инфраструктурные решения общегосударственного уровня и системные решения по целевым программам, которые определяют направления реализации целей устойчивого развития на общем или региональном уровнях.

Подчеркнуто особое значение в контексте перехода Украины к устойчивому развитию курса на децентрализацию системы государственного управления и предоставления местным органам власти больше полномочий с учетом ответственности за их выполнение.

Определены проблемные моменты функционирования местных органов государственной власти и местного самоуправления и предложены пути решения противоречий.

Ключевые слова: устойчивое развитие, местное самоуправление, «центр» – «регион», децентрализация.

Leleko V. Problems and prospects of sustainable development in Ukraine : political aspect.

The features of Ukraine's transition to sustainable development. Outlined a legislative regulatory framework in Ukraine this matter , namely: Local - industry solutions that put local goals and objectives on the scale of one or more joint areas in the context of sustainable development of Ukraine ; - Infrastructure - level solutions that create the necessary conditions for balanced and opportunities for achieving the goals and objectives of sustainable development and system solutions for targeted programs that determine the direction of achieving the goals and objectives of sustainable development at the global or regional level.

Emphasized the special importance in the context of Ukraine's transition to a sustainable development course on decentralization of public administration and local authorities to provide more rights and powers given responsibility for their implementation. It was determined that in modern Ukraine local government at the regional level as an institution of public power is very tied to local administrations, and its activity is largely confined to the approval of the draft decisions prepared by pre- administration.

Indicated that before the modern system of governance of regional development for its effective functioning and conflict resolution at the «center» - «region» is a series of tasks related to the implementation of the comprehensive reform.

Analyzed bottlenecks functioning of local government and local government and the ways to overcome these contradictions.

Key words: sustainable development, local government, «center» – «region» decentralization.

Надійшла до редколегії: 14.04.2014

УДК 327.81: 327.83

В.І. Манько

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ОСНОВНІ ІНСТРУМЕНТИ ВПЛИВУ «РОЗУМНОЇ СИЛИ» ЄС В УКРАЇНІ

Досліджено концепцію «розумної сили» та її ролі в сучасних міжнародних відносинах. Розглянуто ресурсну базу прояву збалансованої політики державою, а також основні методи та канали реалізації впливу ЄС на Україну й громадськість. Проаналізовано провідну роль освітніх програм й діяльність неурядових організацій у створенні привабливого образу ЄС. Досліджено роль інтеграційної політики ЄС у поширенні впливу на Україну, а також розглянуто економічний вплив ЄС у плані фінансової допомоги, надання грантів та кредитів державі й приватному сектору.

Ключові слова: «розумна сила», «м'яка сила», «жорстка сила», культура, публічна дипломатія, НУО, громадянське суспільство, освітні програми, ЗВТ, економічні відносини.

Актуальність теми дослідження. Відмінною рисою сучасних міжнародних відносин можна назвати ускладнення інструментарію діяльності держав на зовнішньополітичній арені. Для досягнення визначених цілей актори міжнародного діалогу все активніше звертаються до можливостей економіки, культури, дипломатії, науки, спорту. Поряд із політикою та економікою культура утворює класичну тріаду чинників, що визначають механізми зовнішньополітичної діяльності різних країн, і її по праву розглядають як невід'ємну частину стратегії